

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 5 au 9 février 2023

Souguia n° 82

ד"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Tsaar Baalei Haim (1)

(La souffrance animale)

- Minhatora ou Miderabanan -

Cette semaine nous continuons la Souguia de Tsaar Baalei Haim » en nous penchant sur l'avis des Richonim et du Choulhan Aroukh pour savoir si TBH est Minhatora ou Miderabanan, avec les incidences Halakha que ça implique (et si c'est un 'Assé ou un Lav). Nous verrons la Mahloket des Mefarchim sur le Rambam qui a l'air de se contredire sur cette question.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מפר אסור ולא על אסור מפר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

Quel est l'avis de la majorité des Richonim suivants ? Etudier en priorité Rachi, Raavad, Rachba, Roch et Ritva (ainsi que Ritva rapporté par la Chita Mekoubetsset)

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ב סימן כט
 כט [דף לב ע"ב] אמר רבא מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא וכו'. ואף על גב דדחי גמרא קיימא לן דהכי הלכתא והכי אמר רב יהודה בשילהי (מפנין במסכת שבת דף קכח ב) בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה בשבת משום דבטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי חיים דאורייתא ודחי דרבנן. ומכאן התיר רבינו מאיר ז"ל כשיש רוב חלב לבהמה ומצטערת בכך שמותר לומר לנכרי בשבת לחלוב לבהמה ויטול החלב לעצמו. דצער בעלי חיים דחי אמירה לנכרי:

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב
 תדע דצער בעלי חיים דאורייתא. פירוש לתנא קמא ורבי שמעון מדקתני סיפא רבי יוסי הגלילי אומר אם היה משוי וכו' מכלל דתנא קמא סבר זקוק לו פירוש מכלל דתנא קמא דידיה דהיינו רבנן ורבי שמעון סברי זקוק לו דהא לא מפליג במילתא והא אמאי לא משום דצער בעלי חיים דאורייתא. נראה מלשון רש"י דמשום דצער בעלי חיים דאורייתא **בהלכה למשה מסיני** לא דרשינן משאו הראוי לו ואמרינן דמשאו כל משא שעליו משמע הא אלו אמרינן דצער בעלי חיים לאו דאורייתא הוה ליה למימר משאו הראוי לו דהכין משמע לישנא טפי. אבל השתא דחקין קרא קצת שלא לסתור ההלכה דצער בעלי חיים בעלמא דאורייתא זו שיטת רש"י ונכונה היא. אבל בתוספות פירשו דהשתא נמי לא מפיקין ליה מפשטיה אלא דדרשינן הכי משאו הראוי לו בחנם ומשאו שאינו יכול לו בשכר דהא כיון דפשע בנפשיה בדיון הוא דאפילו בשכר נמי לא אלא משום צער בעלי חיים מסייעו בשכר. והוצרכו לפרש כן משום הא דאמרינן ודילמא בתחת משאו פליגי דאלמא מעיקרא סבירא לן דלא פליגי בדרשא דקרא כלל דמודו רבנן דדרשינן תחת משאו הראוי לו ולפירוש רש"י ז"ל לא קשיא כולי האי דמעיקרא סלקא דעתין דעיקר פלוגתא אי צער בעלי חיים דאורייתא אלא דמעיקרא סלקא דעתין דמודו רבנן דתחת משאו פשטיה משמע כרבי יוסי אלא כיון דצער בעלי חיים דאורייתא לית לן למידרש הכי והשתא אמרינן דילמא צער בעלי חיים לאו דאורייתא אלא דסברי רבנן דתחת משאו פשטיה משמע כל משאו בין גדול בין קטן ובהא בלחוד פליגי. וכן נראה מלשון רש"י. **הריטב"א:**

רש"י מסכת שבת דף קכח עמוד ב
 צער בעלי חיים דאורייתא - שנאמר עזוב תעזוב עמו ואיכא מאן דדריש טעמא דקרא משום צער בעלי חיים באלו מציאות (בבא מציעא לב, ב).

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב
והראב"ד כתב וזה לשונו: מכלל דתנא קמא סבר זקוק לו מאי טעמא לאו משום דצער בעלי חיים דאורייתא דאי משום חסרון כיס איהו לא חש אנפשיה ואי משום צערא דישראל איהו גרם אנפשיה. הכא משמע מדוכתא אחרינא נפקא ליה ומשום הכי לא דריש ליה לקרא כרבי יוסי הגלילי ולא ידענא מהיכא. ואפשר דנפקא לן מחסימה ורבי יוסי הגלילי התם משום דתורא מדישיה קאכיל והואיל ומהנה יהנה [...]

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קכח עמוד ב
 וצער בעלי חיים דאורייתא. דנפקא ליה מעזוב תעזוב עמו בפרק אלו מציאות (ב"מ ל"ב ב).

Les mots du jour à apprendre :

Il pense	קָסָבַר
Sur lui-même	אָנְפְּשִׁיה
Lui-même	דִּי'דִיה

Programme du lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Khmissa bat Zouiza*

Quel est l'avis du Rif ? Quel problème pose-t-il sur le Baal Hamaor ?

רי"ף מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב

בעל המאור מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב
[דף לח ע"ב] אמר רבא מדברי שניהם נלמוד צער בע"ח דאורייתא וכיון דרבי יוסי הגלילי הוא דאית ליה צער בע"ח דרבנן ולית הלכתא כוותיה אלא כרבנן דפליגי עליה היה לו לרי"ף ז"ל לפרש משנתינו ששנינו הלך וישב לו אמר ליה הואיל ועליך מצוה אם רצית לפרוק פרוק פטור מאי פטור בחנם וחייב בשכר וכן ההוא דת"ר שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים אשונא דמתני' קאי ולא אשונא דקרא כדאוקמא בגמ' ודברי הרי"ף ז"ל שכתב הדברים סתומים כפשוטן קרובים להטעות.

מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון פרישנא מצוה מן התורה לפרוק עמו בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר תנינא להא דת"ר פריקה בחנם טעינה בשכר ר"ש אומר זה וזה בחנם וקי"ל כרבנן [דף ל"ב ע"ב] ת"ר אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה לטעון עם השונא כדי לכופף את יצרו ושונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא שבעכומ"ז שניהן אוהבין שניהן שונאין מצוה לפרוק משום צעב"ח

שם מסכת שבת דף נא עמוד א

אמר רב יהודה בהמה שנפלה לאמת המים בשבת מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה ואף על גב דקא מבטל כלי מהיכנו מ"ט ביטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן וה"מ דלא אפשר למעבד לה פרנסה התם במקומה אבל אפשר למעבד לה עושה לה פרנסה במקומה ודיו:

Quelle est la preuve du Nimoukei Yossef pour dire son h'idouch ? Avez-vous une contre-preuve ?

נימוקי יוסף מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב

משום צער בעלי חיים. פסקו הגאונים ז"ל ורב אלפס ז"ל כרבא דאמר צער בעלי חיים דאורייתא והכי מוכח בפרק מפנין (דף קכח ב) דשרינן בטול כלי מהיכנו דרבנן משום צער בעלי חיים דאורייתא **ומיהו דוקא בצער גדול אבל צער מועט לא** דתנן בפרק משילין (דף לז א) גבי אותו ואת בנו שנפלו לבור דלא שרינן ליה להעלותו אלא יעשה לו פרנסה במקומו דלאו צער הוא כולי האי

ואי תימא וכיון דצער בע"ח דאורייתא זקן ואינה לפי כבודו למה אינו פורק ותירץ הרמב"ן ז"ל דעשה דכבוד תורה עדיף וזה לא מחוור בעיני הרנב"ר ז"ל דזקן לאו [דוקא] קנה חכמה [לבד] קא אמרינן דה"ה למכובד דאמרינן כל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי וכדעת הרמב"ם ז"ל בפרק י"א מהלכות גזילה ואבידה אלא הכא כיון דצער בעלי חיים הותר לתשמישן של בני אדם כל שכן לכבודם בשב ואל תעשה דגדול כבוד הבריות:

L'interdit de TBH est-il un 'Assé ou un Lav ? quelle nafka mina peut-on apporter à cette question ?

בית מאיר מסכת שבת דף קכח עמוד ב

סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן. וצער ב"ח דאורייתא. אין להקשות לו יהא צב"ח נמי דרבנן נימא כמו שעשה דאורייתא דוחה ל"ת דאורייתא. ה"נ ידחה עשה דצער ב"ח דרבנן ל"ת דביטול כלי מהיכנו דרבנן. די"ל כל עניני שבת הוי עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה וק"ל:

Les mots du jour à apprendre :

On a enseigné	תְּנִינָא
Il est interprété	אוֹקְמָא
Disons	נִימָא

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

Chita du RAMBAM

Relever l'apparente contradiction dans les psakim du Rambam ainsi qu'avec le Morei Nevoukhim vu en début de semaine précédente. Comment le Kessef Mishnei répond-il ? Cela vous paraît-il Doh'ak ? Quel Yessod est proposé par le Or Saméah' pour répondre à la contradiction ?

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט

בהמת הגוי והמשא של ישראל אם היה הגוי מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה, ואם לאו חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל, וכן אם היתה הבהמה של ישראל והמשוי של גוי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל אבל בהמת הגוי ומשאו אינו חייב להטפל בהן אלא משום איבה.

שם הלכות שבת פרק כה הלכה כו

בהמה שנפלה לבור או לאמת המים אם יכול ליתן לה פרנסה במקומה מפרנסין אותה עד מוצאי שבת ואם לאו מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה, ואף על פי שמבטל כלי מהיכנו שהרי משליכו לבור לתוך המים מפני צער בעלי חיים לא גזרו, ואסור להעלותה בידו [...].

כסף משנה הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט

מ"מ שמעינן ממאי דשקלינן וטרינן בה לדידן דקי"ל צער ב"ח דאורייתא והטעם משום דאמרינן שם בגמרא על רבנן ור"ש מדברי שניהם נלמוד צער ב"ח דאורייתא ואף על גב דמתיב עליה הא שני כל מאי דאורייתא ואף על גב דר"י הגלילי פליג ואמר צער ב"ח לאו דאורייתא יחידאה הוא וכן פסקו הרי"ף והגאונים צער ב"ח דאורייתא והשתא מ"ש רבינו גבי בהמת העכו"ם אם היה העכו"ם מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה היינו דוקא לטעון אבל לפרוק חייב משום צער ב"ח דאורייתא וכדאוקימנא וכך מתפרשים דברי רבינו משום דמסיפא שכתב ואם לאו חייב לפרוק ולטעון דמשמע אבל ברישא אינו חייב בתרווייהו אלא בחדא דהיינו לטעון וסמך עוד על מ"ש בסוף הפרק הפוגע בשנים וכו' מצוה לפרוק בתחלה משום צער ב"ח ואין לומר דרבינו סבר דצער ב"ח דרבנן וכו"י הגלילי מכמה טעמי חדא דלא הוה ליה למיפסק כיחידאה ועוד דהא תנן דלר"י הגלילי אם היה עליו יותר ממשאו אינו זקוק לו ורבינו סתם ולא חילק בכך ועוד דתניא דלר"י הגלילי רובץ ולא רבצן רובץ ולא עומד תחת משאו ולא מפורק ורבינו לא חילק בכך הילכך ע"כ לומר שהוא פוסק כרבנן דצער ב"ח דאורייתא:

אור שמח הלכות שבת פרק כה הלכה כו

ואף על פי שמבטל כלי מהיכנו כו', מפני צער בעלי חיים לא גזרו.

הנה הגמ' (שבת קכח, ב) מסיק סבר צער בעלי חיים דאורייתא, ואתי דאורייתא ודחי דרבנן, וכפי הנראה שיטת רבינו בפרק י"ג מהלכות רוצח גבי בהמת עכו"ם דפטור מפריקה, ע"כ דסבר צער בעלי חיים דרבנן, וכן כתב הגר"א (חו"מ) סימן ער"ב (אות י') יעו"ש, אלא דסובר רבינו דכוונת הגמ' כאן בשבת הוא ענין מושאל, והכונה היא דלענין שבת חזינן דרחמנא קפדה רק על בע"ח שישבותו וינוחו שורך וחמורך וכל בהמתך, משום דאית בהו הרגשת צער מלאכה, ורצתה רחמנא שבשבת קודש להוראת חדוש העולם וההשגחה ינוחו ויתענגו כל בעלי נפש חי' בעלי ההרגשה, וכיון דרואין אנו שהתורה חששה לנפש החי' בשבת באופן שהוא מצטער שינוח בשבת, וכמו שדריש במכילתא (משפטים נזיקין כ') יכול לא יניחו תולש וכו' ת"ל (שמות כג, יב) למען ינוח, ואין זה נוח אלא צער [הביאו' תוס' (שבת) קכ"ב (ע"א ד"ה מעמיד)] לכן לא גזרו חכמים איסורי דידיהו כמו מבטל כלי מהיכנו בשבת משום צער בעלי חיים, וזה מכוון הירושלמי פרק משילין (ביצה פ"ה ה"ב) שני' הוא שהוא מצוה על שביתת בהמתו, ולכן ירד משום צער בעלי חיים יעו"ש, דהתורה רצתה שיתענגו בע"ח מקדושת יום השבת.

Les mots du jour à apprendre :

Lié par la nécessité	זְקוּקָה
Nous tenons que	קִי"ל = קָיָמָא לָן
Il n'y a pas	לִית

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

Quelle est la conclusion du Minhath Hinoukh sur le Rambam ?

מנחת חינוך פרשת אם כסף מצוה פ אות א

[...] ומבואר בש"ס ברייתא רובץ ולא רבצן היינו שרגיל לרבוץ רובץ ולא עומד תחת משאו וכו' ומוקי לה הש"ס כריה"ג דסובר צב"ח ל"ד דאי צב"ח דאורייתא מ"ל רובץ או רבצן וע' בתוס' שיכול לאוקמי כרבנן ומ"מ סוברים דאין מצוה בפריקה רק משום צב"ח ומותר ליטול שכר וכתבו התוס' דניחא לי' לאוקמי כריה"ג דמוכח דאתיא כוותי' ע"ש. והנה הר"מ אינו מביא דינים אלו ונראה דפוסק דאפי' רבצן או עומד חייב ונראה הטעם כיון דהגמרא מוקי לה כריה"ג דהיינו דלא נוכל לאוקמי למאן דאית לי' צב"ח דאורי' דהיאך נוכל לדרוש זאת ע"כ כריה"ג אתיא ובאמת כיון דמוקי לה כריה"ג אפשר רבנן לא דרשי כלל קרא זה ולא רבצן וכו' כמו דאין דורשין תחת משאו אם כן בכ"ע חייב משום מ"ע פריקה א"כ יוכל הר"מ לסבור דבכ"ע חייב אף דסובר צב"ח ל"ד והכ"מ הוכיח מזה דהר"מ סובר דצב"ח דאוריית' דלריה"ג דצב"ח ל"ד רובץ ולא רבצן וכו' ובאמת אין ראי' דבגמ' אמרינן דע"כ הבריית' דדרשו כן לא אתיא כרבנן דתפ"ל משום צב"ח ע"כ אתי כריה"ג ולפי המסקנא דאתי כריה"ג א"כ לא מצינו לחכמים בשום מקום דדרשי דרשה זו א"כ בכ"ע אף אם צב"ח ל"ד משום מ"ע דפריקה זקוק לו א"כ אין ראי' דהר"מ סובר צב"ח דאורייתא כרבא ואדרבא קצת ראי' להיפך דאי סובר דאפי' רבצן מחמת צב"ח א"כ מותר בשכר כיון דאין בה מצות פריקה הו"ל לכתוב זה דאין בזה מ"ע אע"כ דסובר דבכ"ע הוי מ"ע ולא תלוי בזה דאפי' צב"ח ל"ד מ"מ לא דרשין דרשא זו א"כ חייב בעשה כמו פריקה וה"ל עשה דפריקה כנ"ל ואין ראי' כלל דהר"מ סובר צב"ח דאורייתא כ"נ ברור.

[...] עוד מבואר בר"מ בהמת עכו"ם והמשא של ישראל אינו זקוק לו ומפשט דבריו מבואר דפטור לגמרי מלפרוק ובגמרא מבואר דאי צב"ח מה"ת חייב לפרוק משום צב"ח אך בשכר כדן צב"ח עיין בתוס' ומוקי לה הש"ס הברייתא דמבואר דאין זקוק לו כריה"ג דצב"ח ל"ד א"כ נראה מדברי הר"מ דכתב דא"ז כלל דסובר צב"ח ל"ד. אך הכ"מ כתב דכוונת הר"מ דפטור מטעינה אבל פריקה חייב משום צב"ח דדעתו בדעת הר"מ מהוכחות שכתב שם דסובר צב"ח דאורי' וכבר כתבתי לעיל דאין מוכרח. ויותר נראה בד' הר"מ דסובר צב"ח ל"ד ע' לעיל. אך עכ"פ להסוברים צב"ח דאורייתא זקוק לפרוק משום צב"ח אך בשכר כמ"ש בש"ס וכ"ה בתוס' אך לשיטת הר"ג חייב בחנם משום צב"ח היכי דל"ש קנס כמש"ל. ואם ישראל מחמר אחריה נראה מהש"ס דחייב משום צער ישראל בכ"ע אף אי צב"ח ל"ד וכ"כ הר"מ דחייב משום צער ישראל וע' בכסף משנה דזה מצות פריקה וטעינה הכתוב בתורה משום צער ישראל וחייב בישראל מחמר משום מצות פריקה וממילא צ"ל בחנם לכ"א משיטות הנ"ל כמש"ל. ובהמת ישראל ומחמר עכו"ם ל"ש צער' דישראל א"ח. אך משום צב"ח חייב בכ"ע ועכ"מ מ"ש על הטור ועל המרשים. ומבואר עוד דאם היתה בהמת עכו"ם ומשאו א"ח וה"נ כגון שהעכו"ם מחמר אחריו וג"כ מבואר בש"ס דאי צב"ח דאוריית' חייב וע' בכ"מ. עוד מבואר בר"מ דשונא הכתוב בתורה דוקא שונא [ישראל] (עכו"ם) ובכ"מ תמה למ"ד צב"ח דאורייתא חייב אף בעכו"ם וע"ש שכ' דדעת הר"מ מחמת פריקה ומשום צב"ח

חייב ובשכר כמ"ש התוס'. וכבר כתבתי דנראה דהר"מ סובר צב"ח ל"ד ולהסוברים צב"ח דאורייתא חייב בכ"ע אך בשכר ולשיטת הר"ג בחנם כמש"ל.

[...] וראיתי בכ"מ שכתב דהרי"ף פסק גם כן צב"ח דאוריית' ולא ראיתי הכרע. ובבעה"מ שם כ' מדעת עצמו דהלכה כרבא דצעב"ח דאוריית' והקשה על הרי"ף היאך כ' ולא שונא עכו"ם כו' וגם לא פי' המשנה אם אין הבעלים רוצים חייב בשכר על כל פנים ע"ש. והנה אפ"ל ג"כ דהרי"ף סובר צב"ח ל"ד ע"כ ל"ק עליו הקושיא של בעה"מ. אחר כותבי כל הנ"ל מצאתי בפ"י סוגיא דפריקה וטעינה מפלפל בזה ואין הזמן מסכים לעיין. אך את זה ראיתי שכ' ג"כ דהר"ם סבירא ליה צב"ח ל"ד ומישוב היטב ד' הר"מ. ודברי רבא דאמר מדברי שניהם נלמד צב"ח מה"ת נדחו דבריו להמסקנא ע"ש והנאני. וגם מצאתי בש"מ שהאריך בסוגיא זו ולאפס הפנאי באתי בקצרה הנראה לי בחפזי ואם שגיתי כו'. והנה סברת הש"ס אף דצב"ח דאוריית' מ"מ לכוף יצרו עדיף נוכל להטעים עפ"י ס' הנ"י שהבאתי לעיל דצב"ח הותר לצורך ב"א ואם לצורך הגוף הותר כ"ש לצורך הנפש ומוותר לצער אפי' בקו"ע ומכ"ש בשוא"ת. ושונא האמור כאן שמצוה להקדים משום כפיית היצר היינו שונא סתם אבל שונא מחמת שראהו עובר עבירה א"צ להקדים טעינה משום כפיית היצר כיון דבדין שונא אותו כ"ה בתוס' וראשונים ועש"ך בשם הב"ח וע' בתוס' פסחים דקי"ג ע"ב משמע אף בשונא כזה שייך כפיית היצר.

והנה מש"ל דמהרי"ף אין מוכח דסובר צב"ח דאורייתא. הנה באמת מפורש ברי"ף בשבת פ' מפנין מביא שם מימרא דר"י דבהמה שנפלה לאמת המים מניח כו"כ אף דמבטל כלי מהיכנו ביטול כלי מהיכנו דרבנן וצב"ח דאורייתא ואתי דאוריית' ודחי דרבנן ע"ש. א"כ מפורש ברי"ף דס"ל צב"ח דאורייתא כדברי הכ"מ דחכמים התיירו איסור דרבנן בקו"ע בשביל זה וכן הר"מ בפכ"ה מה' שבת מביא ד"ז אף שמבטל כלי מהיכנו משום צב"ח ל"ג אף שלא סיים דצב"ח דאורייתא מ"מ בודאי צ"ל דהוא דאורייתא כמבואר בגמרא שם דאי דרבנן היאך דחיין דרבנן בקו"ע מפני שוא"ת דרבנן א"כ מבואר להדיא דהר"מ סובר צב"ח דאורייתא ועמדו דברי הכ"מ וד' הפ"י ומ"ש לעיל דצב"ח דרבנן בצ"ע. ועל כ"מ עצמו צ"ע שהרבה בהוכחות שהר"מ סובר כו' והלא מפורש בד' הר"מ פכ"ה הנ"ל כמבואר בש"ס. ונ"י בסוגיא זו הוכיח מש"ס הנ"ל דצב"ח מה"ת. [...]

ולמ"ד צב"ח דאורייתא נראה מסוגיא זו דצריך להציל בע"ח אפי' בצער דאתי ממילא מחוייבים אנחנו להציל הבע"ח ע"כ אפי' ליתא למריה צריך לפרוק וכן בבהמת עכו"ם כמבואר בסוגיא זו וכן בשבת אמרי' צב"ח דאורייתא ודחי דרבנן ביטול כלי מהיכנו היינו דמצוה עלינו להציל הבע"ח מצער אבל למ"ד צב"ח דרבנן נראה דרבנן ל"ג רק לצער בע"ח בידים אבל להציל אותה אפשר לא אמרו כלל וכן מוכח מהסוגיא דהי' יכול לתרץ דזקוק לו מדרבנן וכן בהמת עכו"ם מטפל מדרבנן וכן ריה"ג סובר צב"ח ל"ד וסובר דיתר ממשאו אינו זקוק וכן רבנן וכן עומד ואמאי לא קאמר דעל כל פנים מדרבנן זקוק ע"כ נראה דלהציל מצב"ח אי הוי דרבנן ל"א רבנן רק בידים לצערה אסור אבל למ"ד צב"ח דאורייתא מבואר דהוי מה"ת להצילה מצער גם כן כמ"ש בסוגיא.

והנה אפילו להסוברי' צב"ח דאוריית' מ"מ אין מפורש בתורה רק מדחזינן דהוא בחנם או הוא הל"מ עיין בספר ש"מ. אם כן כ"ה דל"ש מצות פריקה רק משום צב"ח אם נשבע שלא להצילה חל השבועה כיון דאינו מפורש בתורה ע' יו"ד סי' רל"ח ורל"ט אבל על מצות פריקה לא חל השבועה כדין נשבע לבטל את המצוה ע' ביו"ד ואין להאריך. ואפשר אף לצער בידים חל השבועה כיון דאינו מפורש בתורה עיין יו"ד שם:

Les mots du jour à apprendre :

Il est possible	אָפֿשָׁר
Peut-être	דִּלְמָא
Au contraire	אָדָרְבָּא

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

PSAK HALAKHA

שולחן ערוך חושן משפט סימן רעב

סעיף ח

בהמת עו"ג והמשא של ישראל, אם היה העובד כוכבים מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה; ואם לאו, חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל.

סעיף ט

וכן אם היתה הבהמה של ישראל והמשוי של עובד כוכבים, חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל. אבל בהמת עו"ג ומשאו, אינו חייב להטפל בו אלא משום איבה.

הגה: וי"א לפרוק חייב אפילו אין העובד כוכבים שם, משום צער בעלי חיים דהוי דאורייתא, וכן בכל מקום דפטור לפרוק מ"מ משום צער בע"ח מיהו חייב, ונפקא מינה שיכול לקבל שכר (טור סי"ד).

סעיף י

הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו וא' פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו מצוה לפרוק בתחלה משום צער בעלי חיים, ואחר כך טוען. בד"א, כשהיו שניהם שונאים או אוהבים, אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב, מצוה לטעון עם השונא תחלה, כדי לכוף את יצרו הרע.

הגה: ודוקא בשונא בעלמא דלא עביד איסורא, אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, א"צ לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו (נ"פ' אלו מציאות).

באר הגולה על שולחן ערוך סעיף ח

צ. אין זקוק לה - וכל הכסף משנה שם וממאי דאמרין שם על רבנן ור"ש מדברי שניהם נלמד צער ב"ח דאורייתא ואף על גב דמותיב עלה הא שני כל האי דאובי' וכו' וכן פי' הר"ף והגאונים ומ"ש רבינו אינו זקוק לה היינו דוקא לטעון אבל לפרוק חייב משום צער ב"ח דאורייתא וזהו שכתב ואם לאו חייב לפרוק ולטעון דמשמע אבל ברישא אינו חייב בתרוויהו אלא בחדא דהיינו (לטעון) [לפרוק] וסמך על מ"ש בסוף הפרק הפוגע בשנים מצוה לפרוק בתחלה משום צער ב"ח והאריך עוד להוכיח שאין לומר דרבינו סובר דצער ב"ח דרבנן וכו' אלא ע"כ לומר שהוא פוסק כרבנן דצער ב"ח דאורייתא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שה סעיף יט

בהמה שנפלה לאמת המים, אם המים עמוקים ומפני כך אינו יכול לפרנסם במקומם, מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום צער ב"ח אף על פי שמבטל כלי מהיכנו. דין קירוד בהמה בשבת, כמו ביום טוב. (מרדכי פ"ב דביצה) (וע"ל סי' תקכ"ג ס"ב).

משנה ברורה סימן שה ס"ק סט

מביא כרים וכסתות וכו' - וה"ה דיכול להניח שאר כלים תחתיה כדי שתוכל לעלות ונקט כרים וכסתות לרבותא אף דלא יהיו ראויים להשתמש בהן ע"ז בעוד שעליהן לחות המים אף לכשתעלה הבהמה אפ"ה מותר דאתי צער בע"ח דהוא דאורייתא [ממה דהזהירה התורה מצות פריקת המשא מעל הבהמה] ודחי איסור ביטול כלי מהיכנו שהוא רק מדרבנן שגזרו שלא לבטל בשבת כלי ממה שהיא מוכנת:

שם ס"ק ע

(ע) ונותן תחתיה - אבל אסור להעלותה בידיים דכל בעלי חיים הם מוקצים ואף על גב דאיכא צער בע"ח אסור דאין לנו לדמות גזירות חכמים זה לזה [מ"א ותו"ש שכן מוכח מרמב"ם] ועיין בא"ר שהביא דיש פוסקים שמקילים אף להעלותה בידיים אם א"א ע"י כרים וכסתות וע"י א"י לכו"ע מותר להעלותה וזה עדיף יותר מהנחת כרים וכסתות ושאר כלים תחתיה:

Les mots du jour à apprendre :

En général	בְּעִלְמָא
Selon	אֲלִיבָא
Est sous-entendu	מְשֻמָּע

Biographies:

פתח עינים / חיד"א - H'ida

Rabbi Haim Yossef David Azoulay, plus connu par son acrostiche le H'ida, est le descendant d'une lignée importante d'Espagne (Castille) et du Maroc (Fès), dont le célèbre Rav Avraham Azoulay auteur du H'essed LéAvraham, élève de Rav Haim Vital et proche du Ramak. Il est né en 1724 à Yeroushalaim et décède en 1806 à Livourne (où il remplit la fonction de Rav pendant les dernières années de sa vie). Son corps a été emmené en Israël en 1960 et est inhumé dans le cimetière de Har Hamenouh'ot à Yeroushalaim (avec la participation de Rav Mordekhai Eliyahou zatsa"l).

Il était considéré comme l'un des Grands de sa génération en Orient et en Italie. Versé aussi bien dans la Torah écrite, le Talmud, la Halakha et la Kabbala, il est l'auteur de très nombreux ouvrages sur tous ces divers domaines. Il était aussi un grand bibliographe et son livre le 'שם הגדולים' est une des principales sources de connaissance des auteurs jusqu'à sa période. Il a énormément voyagé (Israël, Egypte, Afrique du nord et la majeure partie de l'Europe) et a ainsi pu rapporter dans ses livres ce qu'il avait appris des différents endroits.

Elève Mouvhak de Rabbi Yona Navon' (auteur du Nihpé Békessef), il étudie ensuite auprès de Rabbi Haim Benatar (le Or Hah'aïm), de Rabbi Ytshak Hachohen Rapaport, et enfin auprès de Rav Chalom Char'abi à la Yeshiva de Bet E-I.

Parmi ses nombreux grands ouvrages (qui sont cités par les décisionnaires de tous bords, Sefarad et Ashkenaz), on compte les fameux Birkei Yossef et Mah'zik Berakha (commentaires sur le Choulhan Aroukh), les responsa Haim Choel et Yossef Omets. Le Petah Enaim est un commentaire sur les Hagadot du Chas. Il a aussi rédigé un commentaire sur le Sefer Hassidim du Richon Rabbi Yehouda Hassid.

ספר חסידים – Sefer H'assidim

Rabbi Yéhouda de Ratisbonne, plus communément appelé Rabbi Yéouda H'assid, est un éminent Rav allemand de la période des Richonim, né environ en 1150 à Spire et mort en 1217 à Ratisbonne. Il est un des fondateurs du mouvement « H'assidei Ashkenaz » et descendant de la célèbre famille Kalonymus qui, de génération en génération, a contribué pendant de nombreux siècles à l'enrichissement de l'érudition juive à Babylone, en Italie et plus tard en Allemagne, subissant les exils lors des croisades.

Il fut le Roch Yechiva de Regensburg (ou Ratisbonne) et l'on compte parmi ses élèves le Rokéah', le Or Zarou'a, le Smag et le Tossaphiste Rabbi Baroukh ben Shmouel de Mayence, auteur du Sefer Ha'Hokhmah etc... Beaucoup de ses illustres contemporains le consultaient et citaient ses opinions. Le Tachbets contient certaines des décisions halakhiques de Rabbi Yehouda Hassid que cite, par ailleurs, à plusieurs reprises Rabbi Meïr de Rottenburg. Le Or Zaroua, parle de son « Grand et sage Maître » comme du pilier sur lequel s'appuient nombre de ses décisions.

On suppose qu'il est l'auteur de plusieurs grands ouvrages, mais par pudeur il interdisait que son nom apparaisse. Le plus important de ses livres est le Sefer Hassidim, compilant des textes de grande valeur sur la Halakha, les Mihaguim et le Moussar. Il est aussi l'auteur du célèbre Chir Hakavod (« An'im Zémirot »).

Liste des 82 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Hagudefn
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisin (1)
25. Pat Kisin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33-34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
 44. Ner Ich oubeto
 45. Ner Ich oubeto (2)

- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim

- Pessah**
20. Biour H'amets
 58. Bedika des miettes

- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte

- Roch Hachana**
35. Les trois Livres

- Soukot**
36. Mitstaer

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

Chabbat – Meleket Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. 66. 67. 68. Psik Récheh
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

Hachkafa- pensée juive

81. 82. Tsaar Baalei Haim

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains